

Tal dia com hui del 1706 el Borbó Felip V va cremar Vila-real

Autor:

Data de publicació: 13-01-2022

Nosaltres la Veu ens informa que el 12 de gener de l'any 1706 el rei Felip V de Borbó va fer cremar Vila-real (la Plana Baixa) i va provocar l'assassinat en tres hores de 253 persones d'un total de 3000. És un episodi d'extraordinària importància i molt desconegut en la història dels valencians. L'Associació Cultural Socarrats ha editat un video d'uns 12 minuts sobre aquesta salvatjada militar. El reproduïm al final de l'article.

El 12 de gener del 1706 Felip V va ordenar cremar la ciutat de Vila-real (la Plana Baixa). La desfeta d'Almansa i la crema de Xàtiva són els dos episodis amb què se sol evocar la guerra de Successió al País Valencià. Però hi ha altres fets d'una extraordinària importància o, si més no, d'un notable impacte, que mereixerien figurar en un lloc destacat entre l'enumeració dels successos més rellevants del conflicte.

És el cas de la crema de Vila-real per part de les tropes de Felip V, un capítol repressiu que va posar fi a la vida de 253 dels seus vora 3.000 habitants en només una vesprada. El ràpid avanç dels aliats després de la rebel·lió de Basset al Regne de València i el desembarcament a Barcelona de l'armada angloholandesa, van obligar Felip V a organitzar una contraofensiva.

El Borbó va enviar el comte de Las Torres des de Castella per recuperar terreny. El militar castellà va entrar pel Maestrat i després d'un frustrat intent per conquerir Sant Mateu va passar per Vila-real, anant cap a València. En arribar a la ciutat de la Plana, partidària de l'arxiduc Carles, va demanar la seua rendició. Després d'un rebuig inicial, les autoritats de la plaça emmurallada accediren a permetre l'entrada de les tropes a condició que fora una acció pacífica. Però els borbònics, entre les provocacions d'alguns vila-realencs i la constatació de l'escassa entitat de les forces allà concentrades —la majoria dels veïns en disposició de fer front a l'atac es trobaven a Castelló de la Plana en aquell moment—, iniciaren a traïció una matança. Van ser tres hores interminables d'una crueltat de la qual han deixat constància els cronistes de l'època. En acabat de la carnisseria, la ciutat va ser saquejada i cremada, un precedent del

que, l'any següent, ocorreria a Xàtiva (la Costera).

L'actual i escassa difusió d'aquells esdeveniments contrasta amb la importància que els coetanis li atorgaren. L'episodi de Vila-real no només apareix a la crònica *De bello rustico valentino*, de José Manuel Miñana, sinó també a les memòries del general Peterborough, austriacista, i fins i tot en l'obra del famós escriptor Daniel Defoe, *Memoirs of Captain George Carleton*, traduïda al castellà per Virginia León, de la Universitat d'Alacant.

Ja al segle XX, el treball de mossén Benet Traver, *Villarreal en la Guerra de Sucesión*, premiat en els Jocs Florals de València del 1924, va contribuir a recuperar uns fets silenciats durant dos segles. L'obra de Traver inclou una relació dels veïns de la ciutat morts en aquella operació. L'incendi i la matança de la ciutat, una tàctica de guerra comuna a l'època, van contribuir immediatament al fet que ciutats, com ara Nules, no oferiren cap resistència al comte de Las Torres. Tot i que Vila-real fou destrossada, no va caure definitivament en mans de Felip V fins al 1707. En l'interval que va des de la crema a l'ocupació borbònica definitiva del país, l'arxiduc Carles hi va fer una visita durant el viatge de València a Barcelona el 9 de març del 1707. Carles d'Àustria va agrair als veïns el suport a la seua causa i va concedir a Vila-real el títol de Ciutat Lleial.

Les conseqüències per a la població de Vila-real, que en aquell moment devia comptar amb poc menys de tres mil cinc-cents habitants, foren devastadores. Segons els Llibres de Batejos i de Matrimonis d'aquells anys, podem dir que la crisi de desnatalitat fou brutal entre els anys 1707 i el 1714. D'una mitjana de 150 naixements a l'any, es va passar a menys de 100 batejos. La crisi de matrimonialitat fou també intensa, però més breu. Va morir un 8% del total dels habitants, força més que en les epidèmies del còlera del segle XIX.

Tal dia com hui del 1707 el Borbó Felip V va cremar Xàtiva

Vila-real va deixar d'ocupar el lloc de privilegi de què gaudia mentre va existir el regne. Al segle XIV, el municipi s'havia incorporat a les Corts Valencianes pel braç reial, on formava part d'una selecta llista de «ciutats de primera», al costat d'Alcoi, Alzira, Castelló de la Plana o Morella. No és casual que el responsable que el retrat de Felip V al museu de l'Almodí de Xàtiva penge cap per avall fora un vila-realenc: Carles Sarthou. El gest s'acostuma a relacionar amb una espècie de revenja per la crema de Xàtiva, però caldria afegir a la intencionalitat del director del museu el record de l'episodi de Vila-real.

Tal dia com hui del 1971 va morir Carlos Sarthou, l'historiador que va penjar cap per avall el retrat de Felip V del Museu de Xàtiva

Com que aquest episodi històric és encara molt desconegut en la història dels valencians, convé remarcar la important tasca que l'Associació Cultural Socarrats desenvolupa des del 1994 en la recuperació de la memòria col·lectiva de tots nosaltres.

«1706. La crema de Vila-real», un vídeo sobre un fets terribles encara molt desconeguts

Fonts:

Antoni Pitarch, «12 de gener de 1706. La guerra de Successió a Vila-real», *Ciències Socials*, 2008

Antoni Pitarch, «La guerra de Successió a Vila-real», *Des de Vila-real*, 2015

Antoni Pitarch, «El 12 de gener de 1706 a Vila-real, una efemèride oblidada», *Saó*, 2021

per NLV

Efemèrides

Dimecres, 12 de gener de 2022 - 06:00h

https://www.nosaltreslaveu.cat/noticia/66575/tal-dia-com-hui-del-1706-el-borbo-felip-v-va-cremar-vila-real?id_butlleti_enviar=1034&utm_source=butlleti_article&utm_medium=butlleti&utm_campaign=tal-dia-com-hui-del-1706-el-borbo-felip-v-va-cremar-vila-real

